# Vervolgonderzoek naar euthanasieverzoeken op grond van psychisch lijden

Een onderzoek naar het beloop van de doodswens en de zorg- en ondersteuningsbehoeften bij mensen met een euthanasieverzoek op grond van psychisch lijden.

Datum geplaatst: 18 november 2026
Deadline: **9 februari 2027, 14.00 uur**
Plaats: Den Haag

## Inhoud

1. Samenvatting ... 1
2. Doel subsidieoproep ... 2
2.1 Achtergrond ... 2
2.2 Doel van onderzoek ... 3
2.3 Eindproducten ... 4
2.4 Monitoring van het project ... 4
2.5 Beoordeling eindverslag en vaststelling van het beleidsrapport ... 4
2.6 Aanbieding en openbaarmaking van resultaten ... 4
2.7 Programma Ethiek en Gezondheid ... 4
3. Voorwaarden en verplichtingen ... 5
3.1 Voorwaarden ... 5
3.1.1 Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie? ... 5
3.1.2 Staatssteun voorkomen ... 6
3.1.3 Samenwerking en bijdrage van derden ... 7
3.1.4 Welk bedrag kunt u aanvragen? ... 7
3.1.5 Praktische voorwaarden ... 8
3.2 Verplichtingen ... 8
4. Beoordeling en prioriteitstelling ... 9
4.1 Beoordelingsprocedure ... 9
4.2 Relevantiecriteria ... 9
4.3 Kwaliteitscriteria ... 10
4.4 Prioriteitstelling ... 10
5. Indienen ... 11
5.1 Indiening via Mijn ZonMw ... 11
5.2 Tips ... 11
5.3 Inhoudelijke vragen ... 11
5.4 Technische vragen ... 11
5.5 Downloads en links ... 11
6. Bijlagen ... 11
Bijlage 1 – Staatssteun – AGVV ... 12

# 1. Samenvatting

**Wie**
Deze subsidieoproep is gericht op het financieren van vervolgonderzoek aansluitend op het lopende SUNSET-onderzoek. Het SUNSET-onderzoek is een grootschalig longitudinaal vragenlijstonderzoek naar de doodswensen en hulpbehoeften van patiënten met een euthanasieverzoek op basis van psychisch lijden. Het SUNSET-onderzoek is gestart in 2023 en staat inclusie toe tot begin 2027. Het kabinet heeft aangegeven vervolgonderzoek te willen laten uitvoeren dat aansluit op het huidige SUNSET-onderzoek.[1, 2] Vanwege deze aansluiting is het noodzakelijk dat de deelnemers van het SUNSET-onderzoek meegenomen worden in het vervolgonderzoek. Dit is een zeer kwetsbare groep deelnemers waar alleen de uitvoerders van het huidige SUNSET-onderzoek een directe toegang toe hebben. Het overdragen van de deelnemers aan een andere onderzoekende partij is gezien de kwetsbaarheid niet mogelijk. Hiermee zijn de uitvoerders van het SUNSET-onderzoek, 113 Zelfmoordpreventie en Expertisecentrum Euthanasie, de enige reële gegadigden voor deze subsidie.

**Waarvoor**
Deze ronde richt zich op vervolgonderzoek naar het verloop van doodswensen, uitzichtloosheid en zorg- en ondersteuningsbehoeften van mensen die vanwege psychisch lijden een euthanasieverzoek doen. Methoden omvatten onder andere een cohortonderzoek, literatuuronderzoek en ethisch-juridisch onderzoek. Het onderzoek is primair gericht op het beantwoorden van fundamentele kennisvragen en het verwerven van nieuwe wetenschappelijke kennis en inzichten, zonder dat hiermee een directe commerciële toepassing of een direct commercieel gebruik wordt beoogd. Het project resulteert minimaal in een beleidsrapport met aanbevelingen voor VWS en andere betrokkenen en doelgroepgerichte eindproducten.

**Wat**
In deze subsidieronde is het totale beschikbare subsidiebudget € 914.000,-. Er zal maximaal 1 subsidieaanvraag gehonoreerd worden. De maximale looptijd van het project is van medio 2027 tot en met 31 december 2031.

**Wanneer**

| | |
|---|---|
| Deadline kwalificatie als onderzoeksorganisatie (zie hoofdstuk 3.1.1) | Woensdag 16 december 2026 |
| Deadline indienen subsidieaanvraag | Dinsdag 9 februari 2027 |
| Uiterlijke deadline indienen verklaring akkoord | Dinsdag 16 februari 2027 |
| Ontvangst commentaar referenten | Begin maart 2027 |
| Deadline indienen wederhoor | Maandag 22 maart 2027 |
| Besluit | Eind mei 2027 |
| Uiterlijke startdatum en startgesprek | Binnen 6 maanden na besluit |
| Voortgangsverslag en voortgangsgesprek | Halverwege looptijd project |
| Uiterlijke einddatum project | Uiterlijk 31 december 2031 |
| Oplevering eindverslag en beleidsrapport voor VWS | Binnen 3 maanden na einddatum project |
| Beoordeling eindverslag en beleidsrapport en eindgesprek | Q1/Q2 2032 |
| Oplevering definitief beleidsrapport en andere eindproducten en aanbieding door ZonMw aan VWS | Q1/Q2 2032 |
| Openbaar maken resultaten door VWS | Uiterlijk 3 maanden na aanbieding aan VWS |

[1] Kamerstukken II, 2025/26, 36 624, nr. 17.
[2] Kamerstukken II, 2026/27, 32 647, nr. 115

# 2. Doel subsidieoproep

## 2.1 Achtergrond

Nederland telt circa 250.000 mensen met een ernstige psychische aandoening.[3] Sommige van deze patiënten lijden ondraaglijk onder de klachten en gevolgen van hun ziekte. Een groeiende groep mensen verzoekt om euthanasie op grond van ernstig psychisch lijden. In 2022 kwam 5% van het geschatte aantal verzoeken dat artsen ontvingen van mensen met een psychische aandoening.[4] In 2025 hebben 881 mensen een 'hulpvraag' bij Expertisecentrum Euthanasie ingediend op basis van psychisch lijden. Slechts een beperkt aantal daarvan wordt ingewilligd.[5] In 2025 ontving de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie 174 meldingen van euthanasie op basis van 1 of meer psychische aandoeningen. Het percentage van deze meldingen op het totaal aantal meldingen betreft 1,7%. [6]

De meeste patiënten die op psychische gronden om euthanasie vragen, lijden aan complexe aandoeningen en hebben klachten in meerdere domeinen. De meesten kampen al jaren met een doodswens en hebben een hoog risico te overlijden door suïcide. Euthanasieverzoeken op basis van psychisch lijden vereisen extra behoedzaamheid. Een aanzienlijk deel van de aanvragers voldoet uiteindelijk niet aan de wettelijke zorgvuldigheidseisen die aan euthanasie worden gesteld en wordt – soms na lang wachten – afgewezen. Het risico dat mensen tijdens de wachttijd of na een afwijzing zelf een einde aan hun leven maken, is groot.

Deze subsidieoproep is ingegeven door de maatschappelijke en politieke aandacht voor euthanasie bij psychisch lijden. Dit kwam onder meer tot uiting in de initiatiefnota De Korte[7], de motie Boomsma c.s.[8] en het RISE-onderzoek[9].

- Naar aanleiding van de initiatiefnota De Korte over een kritische reflectie op euthanasie bij psychisch lijden van jonge mensen is de regering met de motie Boomsma c.s. verzocht om meer wetenschappelijk onderzoek te doen naar euthanasieverzoeken van jonge mensen tot 30 jaar die ernstig psychisch lijden. Het kabinet heeft aangegeven de motie zo uit te willen voeren dat verkend wordt in hoeverre het mogelijk is om via ZonMw onderzoek te laten uitvoeren dat aansluit op het SUNSET-onderzoek (waarover hieronder meer). [10]
- In het rapport van het RISE-onderzoek doen de onderzoekers onder meer de aanbeveling om de randvoorwaarden in het zorgsysteem te versterken ter ondersteuning van een zorgvuldige euthanasiepraktijk (aanbeveling 5). De onderzoekers geven aan dat er signalen zijn dat structurele knelpunten in het zorgsysteem - zoals beperkte toegankelijkheid van de ggz - kunnen bijdragen aan het ontstaan of versterken van euthanasiewensen. Aangezien er nog onvoldoende bekend is over de mogelijke relatie tussen knelpunten/tekorten in de zorg en euthanasiewensen bevelen de onderzoekers aan om een en ander systematisch te onderzoeken, In reactie op deze aanbeveling heeft het kabinet aangegeven onder meer financiering beschikbaar te stellen voor onderzoek dat aansluit op het huidige SUNSET-onderzoek.[11, 12]

**Aansluiting op SUNSET-onderzoek**

Het SUNSET-onderzoek is een grootschalig longitudinaal vragenlijstonderzoek naar de doodswensen en hulpbehoeften van patiënten met een euthanasieverzoek op basis van psychisch lijden. Het SUNSET-onderzoek is gestart in 2023 en staat inclusie toe tot begin 2027. Aanvankelijk betrof het onderzoek alleen patiënten die een euthanasieverzoek hadden ingediend bij Expertisecentrum Euthanasie. Sinds mei 2026 kunnen ook patiënten deelnemen aan het SUNSET-onderzoek die een euthanasieverzoek vanwege psychisch lijden hebben gedaan bij hun (huis)arts, psychiater of regiebehandelaar.
Doelen van dit onderzoek zijn a) meer inzicht te krijgen in klinische kenmerken van de groep mensen die euthanasie aanvraagt, waaronder suïcidaliteit; b) meer inzicht te krijgen in het beloop van de

[3] https://www.denederlandseggz.nl/nieuws/2026/rapport-blijvend-nabij.
[4] Vierde evaluatie Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding, Den Haag: ZonMw, mei 2023
[5] https://expertisecentrumeuthanasie.nl/nieuws/jaarverslag-2025/
[6] https://euthanasiecommissie.nl/actueel/magazines/jaarverslag-2025/2025/1.
[7] Kamerstukken II, 2024/25, 36 624, nr. 2 en nr. 3.
[8] Kamerstukken II, 2024/25, 36 624, nr. 8.
[9] Kamerstukken II, 2025/26, 32 647, nr. 114.
[10] Kamerstukken II, 2025/26, 36 624, nr. 17.
[11] Kamerstukken II, 2026/27, 32 647, nr. 115
[12] Daarnaast heeft het kabinet toegezegd om in 2027 opdracht te geven tot het verrichten van een aanvullend onderzoek naar de relatie tussen de toegankelijkheid en kwaliteit van zorg in den brede – ggz-zorg, jeugdzorg, ouderenzorg en palliatieve zorg – en het aantal euthanasieverzoeken en – meldingen.

doodswens in de periode na het euthanasieverzoek; en c) een ondersteuningsaanbod te ontwerpen voor deze groep op basis van de hulpbehoeften die zij rapporteren.
Binnen dit onderzoek worden momenteel 188 patiënten gevolgd – onder wie 56 patiënten jonger dan 30 jaar – en bevraagd op allerlei zaken: de ervaren beschikbaarheid en toegankelijkheid van ggz-zorg en de invloed daarvan op het euthanasieverzoek, diagnoses, behandelgeschiedenis, 'behandelafwijzing', totale behandelduur, actuele wachtlijststatus en open vragen over positieve en negatieve zorgervaringen en de invloed die deze hebben (gehad) op de suïcidaliteit en euthanasiewens.

**Vervolgonderzoek naar de doodswens en hulpbehoeften van mensen met een euthanasieverzoek op grond van psychisch lijden**
Vervolgonderzoek dat aansluiten op het SUNSET-onderzoek is van belang om meer inzicht te verkrijgen in het beloop van de doodswens, de zorg- en ondersteuningsbehoeften van mensen met een euthanasieverzoek op grond van psychisch lijden en de uitkomsten voor deze doelgroep. Daarbij is het van belang om deelnemers uit het huidige SUNSET-onderzoek gedurende een langere periode te volgen. Langdurige follow-up biedt inzicht in de ontwikkeling van deze patiënten, de uitzichtloosheid van het lijden, het effect van ervaringen in de ggz en de ontwikkelingen in de ggz-praktijk. Op basis van deze inzichten kunnen aanbevelingen worden gedaan om de zorg gericht te verbeteren.

## 2.2 Doel van onderzoek

**Hoofddoel van het onderzoek**
Het onderzoek is gericht op het uitbreiden van de bestaande wetenschappelijke kennis en inzichten over het beloop van de doodswens, zorg- en ondersteuningsbehoeften van mensen die op grond van psychisch lijden om euthanasie hebben verzocht, waaronder maar niet uitsluitend jonge mensen tot 30 jaar.

**Subdoelen van het onderzoek**
- Kennis ontwikkelen over het longitudinale verloop van doodswensen en uitzichtloosheid.
- Inzicht verkrijgen in het effect van ervaringen en ontwikkelingen in de ggz-praktijk en de invloed daarvan op de doodswens en het euthanasieverzoek.
- Inzicht verkrijgen in de toepasbaarheid, doelmatigheid en implementatie van ondersteuningsinterventies, waaronder ten minste het ondersteuningsaanbod ontwikkeld in het SUNSET-onderzoek.
- Waar mogelijk (deels) opvolging geven aan de motie van Boomsma c.s. – waaronder meer inzicht in de uitzichtloosheid van het lijden – en de vijfde aanbeveling uit het RISE-onderzoek.
- Op basis van de onderzoeksbevindingen inzicht bieden in mogelijke aangrijpingspunten voor de verbetering van zorg en ondersteuning en hierover wetenschappelijk onderbouwde aanbevelingen formuleren.

**Uitgangspunten onderzoek**
- Het onderzoek dient voort te bouwen op het bestaande SUNSET-onderzoek, waarbij gebruikgemaakt wordt van de beschikbare onderzoeksgegevens. Binnen het huidige SUNSET-onderzoek wordt gewerkt conform de 'FAIR-data-principes'.
- De deelnemers van het lopende cohortonderzoek SUNSET worden meegenomen in het vervolgonderzoek, zodat zij over een langere periode kunnen worden gevolgd.
- De resultaten van het SUNSET-onderzoek worden verwacht voor de start of gedurende de uitvoering van het vervolgonderzoek. Waar mogelijk dienen deze resultaten meegenomen te worden in het onderzoek. Indien nodig is het in overleg met ZonMw mogelijk om te zijner tijd het vervolgonderzoek hiervoor (deels) aan te passen. De resultaten van het SUNSET- onderzoek dienen meegenomen te worden in de conclusies en aanbevelingen van het vervolgonderzoek.
- Methoden omvatten ten minste cohortonderzoek en literatuuronderzoek. Een aantal doelen zullen beter of aanvullend bereikt worden door ethisch juridisch onderzoek.
- Het onderzoek is primair gericht op het beantwoorden van fundamentele kennisvragen en het verwerven van nieuwe wetenschappelijke kennis en inzichten, zonder dat hiermee een directe commerciële toepassing of een direct commercieel gebruik wordt beoogd.
- Het onderzoek betreft een zeer kwetsbare doelgroep. U maakt in de aanvraag helder hoe omgegaan wordt met deze kwetsbaarheid. Deze kwetsbaarheid kan ook invloed hebben op de deelname aan het onderzoek. U maakt in de aanvraag helder hoe voldoende deelnemers worden geworven voor de uitvoering van het onderzoek met inachtname van de kwetsbaarheid van de doelgroep.

- In de aanvraag wordt helder onderscheid gemaakt tussen doodswens, euthanasiewens en euthanasieverzoek.
- U dient bestaande kennis mee te nemen in het onderzoek. Dit geldt voor de in de subsidieoproep genoemde onderzoeken maar waar mogelijk ook andere relevante (binnen- en buitenlandse) onderzoeken.

## 2.3 Eindproducten

Voor dit onderzoek worden verschillende eindproducten verwacht. Deze moeten aansluiten bij de wensen en verwachtingen van de doelgroep van het eindproduct.
Voor het ministerie van VWS dient ten minste een helder beleidsrapport opgeleverd te worden over de bevindingen uit het onderzoek naar bovenstaande onderzoeksvragen, waarin zowel de onderzoeksvragen zijn beantwoord alsook concrete aanbevelingen zijn gedaan. Deze aanbevelingen beperken zich niet tot het ministerie van VWS. Voor alle belanghebbenden van dit onderzoek neemt u de aanbevelingen in de rapportage op.
Daarnaast wordt een eindproduct of worden eindproducten beoogd voor de verschillende belanghebbenden. Dit eindproduct of de eindproducten moet(en) in samenspraak met de belanghebbenden ontwikkeld worden zodat deze aansluiten bij de wensen en verwachtingen van deze doelgroepen. De aanvrager onderbouwt in de aanvraag wie de verschillende belanghebbenden zijn.

## 2.4 Monitoring van het project

Gedurende de uitvoering van het project vindt ten minste een startgesprek en halverwege een voortgangsgesprek plaats.
Bij deze gesprekken zijn minimaal de projectleider en een bureaumedewerker van ZonMw aanwezig. Ter ondersteuning van het bureau kunnen (sub)commissieleden betrokken worden of aanwezig zijn. Daarbij zal een waarnemer van het ministerie van VWS worden uitgenodigd bij deze gesprekken.
De gesprekken gaan over de planning, de prioritering van de onderzoeksvragen en voortgang van het project. Halverwege het project worden voorlopige resultaten (via ZonMw) aan het ministerie van VWS beschikbaar gesteld middels een voortgangsverslag dat door ZonMw wordt opgevraagd.

## 2.5 Beoordeling eindverslag en vaststelling van het beleidsrapport

Het eindverslag van het onderzoek en het concept beleidsrapport worden beoordeeld door het programmabureau van ZonMw met advies van (sub)commissieleden. Onderdeel van de beoordeling is een eindgesprek ter bespreking van het eindverslag en het concept beleidsrapport. ZonMw kan de projectgroep verzoeken om verduidelijkingen, aanvullingen of aanpassingen voordat het beleidsrapport definitief wordt vastgesteld.
De waarnemer van het ministerie van VWS wordt betrokken bij de beoordeling van het beleidsrapport om eventuele verhelderende vragen te kunnen stellen. De waarnemer heeft geen rol in de inhoudelijke beoordeling van het onderzoek en heeft geen invloed op de onderzoeksbevindingen, conclusies of aanbevelingen.

## 2.6 Aanbieding en openbaarmaking van resultaten

Na positieve advisering door de (sub)commissieleden en vaststelling door ZonMw wordt het beleidsrapport formeel aangeboden door het bestuur van ZonMw aan het ministerie van VWS. Een eindpresentatie van de projectgroep aan medewerkers van VWS, ZonMw en (sub)commissieleden behoort tot de mogelijkheden. Het ministerie van VWS maakt het beleidsrapport vervolgens openbaar, bijvoorbeeld door aanbieding aan de Tweede Kamer.
Tot het moment van openbaarmaking mogen onderzoeksresultaten, conclusies en aanbevelingen uit het beleidsrapport uitsluitend openbaar worden gemaakt na voorafgaande toestemming van het ministerie van VWS, via ZonMw. Het ministerie van VWS streeft ernaar het beleidsrapport uiterlijk binnen 3 maanden na formele aanbieding openbaar te maken.

## 2.7 Programma Ethiek en Gezondheid

Het programma Ethiek en Gezondheid 4 maakt onderzoek mogelijk op het terrein van ethiek in de gezondheidszorg. De doelstelling van het programma is het vergroten van inzicht in concrete en actuele vraagstukken op het terrein van ethiek en gezondheid. De opgedane kennis dient de gezondheidspraktijk en/of het gezondheidsbeleid te ondersteunen en te verbeteren en de academische discipline ethiek te verrijken.

Pijler 2 is bestemd voor relevante specifieke onderzoeks- en beleidsvragen geïnitieerd vanuit het ministerie van VWS. Het gaat om actuele ethische vragen die om een nadere reflectie vragen. Het kan ook gaan om onderzoeken die niet direct ethisch van aard zijn maar wel een (urgente) beleidsrelevantie hebben voor het ministerie van VWS en binnen het domein van de ethiek horen. Dit betekent dat er afgeweken kan worden van de gestelde criteria in het programma.
Deze oproep is onderdeel van het programma Ethiek en Gezondheid 4, pijler 2.

# 3. Voorwaarden en verplichtingen

Bij het aanvragen van subsidie bij ZonMw zijn er rechten, voorwaarden en verplichtingen om rekening mee te houden. Deze volgen uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Titel 4.2 van de Awb bevat specifieke bepalingen die van toepassing zijn op subsidies van ZonMw. Daarnaast zijn de Algemene subsidiebepalingen ZonMw van toepassing.

## 3.1 Voorwaarden

Uw subsidieaanvraag moet aan onderstaande voorwaarden voldoen om in behandeling te kunnen worden genomen.

### 3.1.1 Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie?

Alleen de uitvoerders van het huidige SUNSET-onderzoek, 113 zelfmoordpreventie en Expertisecentrum Euthanasie kunnen een subsidieaanvraag indienen voor deze oproep. Gegeven de essentiële toegang tot deelnemers van het SUNSET-onderzoek, zijn de uitvoerders van het SUNSET-onderzoek, 113 Zelfmoordpreventie en Expertisecentrum Euthanasie, de enige reële gegadigden om het project uit te voeren in lijn met het doel van de subsidieoproep. Deelname van andere organisaties in de projectgroep, behoort tot de mogelijkheden.

Een subsidieaanvraag kan uitsluitend worden ingediend door in Nederland gevestigde publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersonen. Dit kunnen bijvoorbeeld onderzoeksorganisaties in de zin van het EU-staatssteunrecht[13], een zorginstelling of zorgaanbieder, een publieke organisatie of een belangenbehartigingsorganisatie zijn. In het geval van indiening door een privaatrechtelijk rechtspersoon wordt duidelijk in de aanvraag omschreven waarom hier vanuit andere partijen onvoldoende op wordt ingezet (marktfalen). ZonMw stimuleert samenwerking tussen en deelname van verschillende partijen. Wanneer binnen het project wordt samengewerkt, kunnen de samenwerkingspartijen tevens aanspraak maken op (een deel van de) subsidie. Dit beschrijft u helder in de subsidieaanvraag en begroting. Meer informatie over samenwerking vindt u in sectie 3.1.3.

**Kwalificatie als onderzoeksorganisatie (staatssteuntoets)**
**Let op:** Om in aanmerking te komen voor subsidie als 'onderzoeksorganisatie' onder het Europese O&O&I-kader[1] moet de juridische status van de organisatie vooraf worden vastgesteld om te voorkomen dat er onrechtmatige staatssteun wordt verleend. Dit verloopt via 2 routes:

**Route 1: Directe instroom (universiteiten en umc's)**
Deze organisaties doorlopen geen kwalificatietoets en kunnen direct een subsidieaanvraag indienen:

- Universiteiten worden ambtshalve als onderzoeksorganisatie aangemerkt in lijn met het O&O&I kader.
- Umc's verklaren door middel van een verklaring, met expliciet mandaat van een KVK-tekenbevoegde, de specifieke activiteiten te verrichten als onderzoeksorganisatie in de zin van het O&O&I-kader.

**Route 2: Kwalificatietoets (overige organisaties)**
Overige organisaties dienen in de eerste 4 weken van de openstelling van de subsidieoproep de volgende stukken in:

- Deadline: Uiterlijk **16 december, 14.00 uur** via kwalificatieOO@zonmw.nl en ethiekengezondheid@zonmw.nl in cc onder vermelding van de titel van deze subsidieoproep.
- Verplichte documenten:
  1. Ingevulde 'Vragenlijst Kwalificatie Onderzoeksorganisatie' (beschikbaar via Onderzoeksorganisatie en subsidie aanvragen | ZonMw)

[13] Kaderregeling betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, (2022/C 414/01), punt 16 onder ff).

2. Uittreksel Handelsregister (KVK) – digitaal gewaarmerkt (maximaal 3 maanden oud);
3. Oprichtingsakte en/of actuele statuten
4. Laatste en volledige, niet gepubliceerde jaarrekening met controleverklaring (indien wettelijk verplicht)

Het is toegestaan om andere relevante documentatie voor de kwalificatietoets toe te voegen. Tevens kan ZonMw om aanvullende informatie vragen als bovenstaande documenten niet voldoende uitsluitsel bieden om de juridische status vast te stellen.
U ontvangt binnen 2 weken na ontvangst van de stukken de uitkomst van de kwalificatietoets.
NB. Gebruik kwalificatieOO@zonmw.nl alleen voor het insturen van de gevraagde documenten en vragen over de kwalificatietoets. Met overige vragen kunt u terecht bij ethiekengezondheid@zonmw.nl.

**Versnelde procedure**
Is uw organisatie in de afgelopen 12 maanden al door ZonMw aangemerkt als onderzoeksorganisatie (in de zin van het O&O&I kader) en zijn uw statuten en activiteiten sindsdien ongewijzigd? U kunt dan door middel van een verklaring aangeven dat uw organisatie al eerder is getoetst en de statuten en activiteiten ongewijzigd zijn. De datum van de beschikking met de kwalificatietoets is hiervoor leidend.

**Gevolgen bij het niet kunnen vaststellen van de status**
Als de documenten niet tijdig zijn aangeleverd, of als ZonMw de status van onderzoeksorganisatie niet positief kan vaststellen, kan de organisatie **niet** als onderzoeksorganisatie aanvragen. Aanvragen is dan uitsluitend nog mogelijk als **onderneming**, onder de daarbij behorende staatssteunkaders.

### 3.1.2 Staatssteun voorkomen
ZonMw verstrekt geen subsidie als dit leidt of kan leiden tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun[14]. Voor deze subsidieronde geldt dat voor onderzoeksorganisaties geen sprake is van staatssteun. Voor andere entiteiten geldt de volgende staatssteunmaatregel:

**Algemene groepsvrijstellingsverordening**
In deze subsidieronde wordt gebruikgemaakt van de algemene groepsvrijstellingsverordening (hierna te noemen 'AGVV'), waardoor er bij subsidieverlening op basis van deze subsidieoproep sprake is van een geoorloofde vorm van staatssteun. Dat betekent dat er financieringsvoorwaarden en regels voor de begroting zijn. Daarnaast bent u verplicht om over bepaalde gegevens te verklaren. In Bijlage 1 – Staatssteun – AGVV vindt u meer informatie over de AGVV, evenals de vereisten van de AGVV waaraan moet worden voldaan.

**Fundamenteel onderzoek**
Binnen deze subsidieoproep worden activiteiten gesubsidieerd die kunnen worden aangemerkt als fundamenteel onderzoek.[15] Over het algemeen mag ZonMw 100% van de subsidiabele kosten voor dit type onderzoek subsidiëren.

**Subsidiabele kosten**
De volgende kosten van het fundamenteel onderzoek kunnen worden gesubsidieerd door ZonMw.

- Personeelskosten;
- Kosten van apparatuur en uitrusting voor zover en zolang zij gebruikt worden voor het project;
- Kosten van gebouwen en gronden voor zover en zolang zijn gebruikt worden voor het project;
- Kosten voor contractonderzoek, kennis en octrooien die op arm's length-voorwaarden worden gekocht bij of waarvoor een licentie wordt verleend dor externe bronnen;
- Kosten voor consultancy en gelijkwaardige diensten die uitsluitend voor het project worden gebruikt; en
- Bijkomende algemene kosten en andere operationele uitgaven, waaronder die voor materiaal, leveranties en dergelijke producten, die rechtstreeks uit het project voortvloeien.

Bij de berekening van de in aanmerking komende kosten zijn alle bedragen die worden gebruikt de bedragen vóór aftrek van belastingen of andere heffingen. De in aanmerking komende kosten worden gestaafd met bewijsstukken die duidelijk, gespecificeerd en actueel zijn. Deze bewijsstukken kunnen,

[14] Artikel 107 VWEU.
[15] Zie hiervoor artikel 25, lid 2, sub a AGVV.

na honorering, op elk moment worden opgevraagd en dienen vervolgens binnen afzienbare tijd te worden aangeleverd aan ZonMw.

Als er sprake is van samenwerking, waarbij meerdere ondernemingen[16] begunstigde van staatssteun kunnen zijn, dan moeten alle op subsidie aanspraak makende ondernemingen voldoen aan de voorwaarden van de AGVV. Dit betekent dat alle voorwaarden en verplichtingen die voortvloeien uit de AGVV eveneens in volle omvang van toepassing zijn op alle op subsidie aanspraak makende ondernemingen in het samenwerkingsverband. ZonMw stelt de Europese Commissie middels een kennisgeving zoals bedoeld in artikel 11 van de AGVV op de hoogte van deze subsidieoproep.

Meer informatie over staatssteun vindt u op de ZonMw-webpagina Vrijstellingverordeningen staatssteun.

### 3.1.3 Samenwerking en bijdrage van derden

ZonMw stimuleert samenwerking tussen en deelname van partijen. Daarbij geldt dat geen subsidie wordt verstrekt als afspraken leiden of kunnen leiden tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun of als daardoor niet aan de Algemene subsidiebepalingen ZonMw of voorwaarden van de subsidieoproep kan worden voldaan.

Uit de subsidieaanvraag en begroting komt duidelijk naar voren:

- Met welke partijen u samenwerkt. U beschrijft per partij op welke manier deze actief bijdraagt aan het project; dit zijn in elk geval partijen die op de begroting voorkomen als een partij die aanspraak wenst te maken op een deel van de subsidie. Ook partijen die voor eigen rekening en risico actief bijdragen maken onderdeel uit van de samenwerking.
- Met welke partij(en) u een sponsorovereenkomst zal aangaat en wat de in-natura of geldelijke bijdrage is.
- Welke partijen u zal inhuren of indien dit nog niet bekend is, voor welke activiteiten u voorziet dat dit door derden zal worden uitgevoerd en de daarvoor te maken kosten (inclusief btw). Zie voor meer informatie en de voorwaarden voor inhuur/opdracht de ZonMw-webpagina Subsidies en samenwerking, bijdragen van derden.

**Letter of Commitment**

Omdat ZonMw zeker wil weten dat samenwerkende partijen/sponsors van een project zich juridisch hebben verplicht tot de toegezegde bijdrage, is een Letter of Commitment per samenwerkende partij/sponsor bij het indienen van de uitgewerkte subsidieaanvraag verplicht. Gebruik hiervoor het voorbeeld op de ZonMw-webpagina Subsidies en samenwerking, bijdragen van derden.

**Samenwerkings- en sponsorovereenkomst**

Op de ZonMw-webpagina Subsidies en samenwerking, bijdragen van derden vindt u meer informatie over de verschillende vormen van samenwerken en bijdragen (sponsoring/opdracht) met voorbeeldovereenkomsten als hulpmiddel bij het opstellen van de betreffende overeenkomst en de voorwaarden waaraan de overeenkomst moet voldoen in de daarbij horende uitleg. De op deze webpagina en in de uitleg genoemde voorwaarden maken integraal onderdeel uit van deze subsidieoproep. Wanneer ZonMw concept samenwerkings- en/of sponsorovereenkomst(en) opvraagt, verleent zij de subsidie op voorwaarde dat de overeenkomst(en) door haar geaccepteerd wordt/worden.

### 3.1.4 Welk bedrag kunt u aanvragen?

- In deze subsidieronde is het totale beschikbare subsidiebudget € 914.000,-. Er zal maximaal 1 subsidieaanvraag gehonoreerd worden. De maximale looptijd van het project is van medio 2027 tot en met 31 december 2031.
- Accountantskosten tot een maximum van € 5.000,- mogen bij projecten van € 125.000,- t/m € 500.000,- opgenomen worden in de begroting. Voor projecten met een projectbudget > € 500.000,- worden de subsidiabele accountantskosten voor de verplichte accountantsverklaring vergoed tot maximaal € 7.500,-. Dit is van toepassing op projecten vanaf 1 januari 2026. De maximale vergoeding voor subsidiabele accountantskosten wordt jaarlijks geïndexeerd. Universiteiten en universitair medische centra mogen accountantskosten niet

[16] Een onderneming in de zin van het EU staatssteunrecht betreft elke eenheid die een economische activiteit uitvoert, ongeacht rechtsvorm of wijze van financiering.

opnemen in de begroting en realisatie. Met deze instellingen zijn aparte afspraken gemaakt over de vereiste accountantsverklaring. Neem hiervoor contact op met uw financiële afdeling.
- Indien u volgens de volledig gouden Open Access route publiceert, mag u kosten voor Open Access publicaties opnemen in de projectbegroting. Dit kan tot een maximumbedrag van € 5.000,-. In de begroting neemt u 'Open Access' als aparte budgetregel op. Zie voor meer informatie over Open Access hoofdstuk 3.2 en de ZonMw-webpagina Open Access.

**Opvolgende financiering**
ZonMw kan besluiten om voor toegekende projecten van deze subsidieoproep een aanvullende subsidieoproep open te stellen, waarmee bijvoorbeeld een impuls kan worden gegeven aan de praktijktoepassing van de resultaten.

### 3.1.5 Praktische voorwaarden
Direct na de sluitingsdatum van de oproep wordt gecontroleerd of uw subsidieaanvraag aan de gestelde voorwaarden voldoet. Wanneer een subsidieaanvraag niet compleet is of administratief gezien niet voldoet aan de gestelde voorwaarden in deze oproeptekst, ontvangt u hierover een e-mail. Uw subsidieaanvraag wordt opnieuw opengesteld om u gelegenheid te geven een correctie door te voeren. ZonMw stuurt deze e-mail naar het mailadres van de hoofdaanvrager, zoals aangegeven in de subsidieaanvraag. U mag alleen de aangegeven punten corrigeren en verder geen andere wijzigingen aanbrengen in de subsidieaanvraag. Hiervoor krijgt u 24 uur de tijd. Wij adviseren u daarom beschikbaar te zijn in de dagen na de deadline van de indiening. Alleen wanneer uw subsidieaanvraag aan de voorwaarden voldoet wordt deze verder in behandeling genomen.

**Voorwaarden:**
- In Mijn ZonMw zijn de verplichte velden ingevuld.
- U schrijft uw aanvraag in het Nederlands.
- U kunt maximaal € 914.000,- aanvragen. De uiterlijke looptijd van het project is tot 31 december 2031.
- De organisatie van de hoofdaanvrager is 113 zelfmoordpreventie of Expertisecentrum Euthanasie
- Reserveer een deel van uw projectbudget voor communicatie en implementatie. Neem dit op in de begroting bij de uitgewerkte subsidieaanvraag.
- De volgende bijlage(n) zijn verplicht om toe te voegen:
  - Een ondertekende, compleet ingevulde begroting in het verplichte format 'Begroting Vervolgonderzoek naar euthanasieverzoeken op grond van psychisch lijden'
  - Wanneer er sprake is van samenwerking en/of sponsoring: een 'Letter of Commitment'.
  - Voor ondernemingen (dus niet zijnde onderzoeksorganisaties in de zin van het staatssteunrecht): een ingevulde en ondertekende 'AGVV-verklaring ZonMw'.
- U mag optioneel een bijlage van max 3 A4 met figuren en tabellen toevoegen.
- De ondertekende 'Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag' moet uiterlijk 1 week na indiening binnen zijn. Dit kan als bijlage bij de subsidieaanvraag in Mijn ZonMw toegevoegd worden of per mail nagestuurd worden via ethiekengezondheid@zonmw.nl.

U mag geen andere bijlagen toevoegen. Wanneer u een andere bijlage toevoegt dan een van de bovengenoemde bijlagen, dan wordt deze bijlage niet meegenomen bij de beoordeling van uw aanvraag.

## 3.2 Verplichtingen
Verplichtingen zijn van toepassing wanneer u een subsidie krijgt toegekend. Hiervoor volgt ZonMw de Algemene subsidiebepalingen ZonMw. Daarnaast zijn ook de volgende verplichtingen van toepassing:
- **Open Access**
  Alle publicaties die voortkomen uit (wetenschappelijk) onderzoek dat geheel of gedeeltelijk door ZonMw gefinancierd is, moeten Open Access beschikbaar gesteld worden (conform ZonMw Open Access beleid). ZonMw accepteert verschillende Open Access routes. Naast artikelen, moedigt ZonMw ook aan om andere type (wetenschappelijke) publicaties Open Access beschikbaar te stellen (zoals *monographs*, boeken, *conference proceedings* en *grey literature*), maar ook onderzoeksdata en kennisproducten van praktijkgericht onderzoek (zoals modellen, protocollen, prototypen, digitale tools, demonstraties).
  Voor meer informatie over het ZonMw Open Access beleid, de volledige voorwaarden en mogelijkheden, verwijzen we u naar de ZonMw-webpagina Open Access.

- **Voorwaarden voor valorisatie**
  ZonMw streeft naar brede toegankelijkheid van door haar gesubsidieerde projecten, daarom, dienen de Tien principes voor Maatschappelijk Verantwoord Licentiëren (MVL) te worden toegepast bij licentiëring van resultaten. U beschrijft indien van toepassing hoe aanspraak op intellectueel eigendom is geregeld met samenwerkende partijen en eventueel derden. U geeft ook aan hoe deze partijen de tien principes zullen naleven.

# 4. Beoordeling en prioriteitstelling

## 4.1 Beoordelingsprocedure

De programmacommissie beoordeelt de relevantie, kwaliteit en begroting van de subsidieaanvragen. De subsidieaanvragen worden door externe referenten beoordeeld (hoor), waarna de aanvrager de gelegenheid krijgt hierop schriftelijk te reageren (wederhoor). De uiteindelijke prioritering van de aanvragen (ten aanzien van kwaliteit én relevantie) gebeurt door de programmacommissie op basis van de subsidieaanvraag, de referentrapporten en het wederhoor.

Voor de procedures voor de beoordeling van subsidieaanvragen verwijzen we u naar de infographic Subsidie aanvragen in 10 stappen en naar de Procedurebrochure aanvragers.

## 4.2 Relevantiecriteria

De relevantiecriteria zijn voor deze ronde opgebouwd uit 3 onderdelen: specifieke criteria voor deze oproep, algemene criteria ZonMw en criteria voor kennisoverdracht, implementatie en bestending. Deze worden hieronder verder toegespitst:

**Oproepspecifieke relevantiecriteria**

- **Bijdrage aan de doelen van de subsidieoproep**
  - Voldoet de aanvraag aan de omschrijving van de oproep?
  - Worden de omschreven doelen adequaat onderzocht?
  - Is de wetenschappelijke relevantie voldoende onderbouwd?
  - Levert het project voldoende nieuwe inzichten op?
  - In hoeverre is de aanvraag vernieuwend of innovatief qua inhoud en/of aanpak?
  - Is de maatschappelijke relevantie voldoende onderbouwd?
- **Aansluiting bij andere projecten en ontwikkelingen**
  - In hoeverre is voldoende onderbouwd dat het project aansluit bij actuele ontwikkelingen?
  - In hoeverre is voldoende onderbouwd dat het project aansluit bij vergelijkbare projecten?
  - Wordt de aansluiting met het SUNSET-onderzoek voldoende onderbouwd?
  - Wordt voldoende onderbouwd dat er geen doublures zijn met vergelijkbare projecten?
- **Participatie van belanghebbenden, betrokkenen en/of eindgebruikers**
  - In hoeverre wordt de relevantie en opbrengsten voor de belanghebbenden/eindgebruikers onderbouwd?
  - Wordt voldoende beschreven wie de belanghebbenden, betrokkenen en/of eindgebruikers zijn?
  - Is de betrokkenheid van belanghebbenden en/of eindgebruikers bij het schrijven van de aanvraag, de uitvoering van het project en het ontwikkelen van de eindproducten voldoende?
  - Wordt voldoende beschreven hoe omgegaan wordt met de kwetsbaarheid van de deelnemers?
  - In hoeverre wordt voldoende onderbouwd hoe de inclusie wordt gewaarborgd met inachtname van de kwetsbaarheid van de deelnemers?
- **Verhoudingen tussen kosten en baten**
  - Zijn de verwachte opbrengsten en resultaten voldoende beschreven?
  - Is er een goede balans tussen inspanning en (verwachte) uitkomsten en opbrengst?
  - Is de benodigde eigen bijdrage of cofinanciering aantoonbaar beschikbaar bij aanvang van het project?

**Algemene relevantiecriteria ZonMw**

ZonMw heeft een aantal algemene relevantiecriteria. Bij de bepaling van de relevantie van een subsidieaanvraag worden deze, waar passend, naast de andere relevantiecriteria toegepast.

- **Diversiteit**

  - Beschrijf hoe er aandacht wordt besteed aan diversiteit en differentiatie van de doelgroep naar kenmerken zoals sekse en gender, leeftijd, sociaaleconomische situatie, opleidingsniveau, migratie- en culturele achtergrond en seksuele diversiteit, waar relevant voor de thematiek van het project.
  - Wordt er voldoende aandacht besteed aan de doelgroep tot 30 jaar en de doelgroep 30 jaar en ouder?
- **Toegang tot data**
  - ZonMw stimuleert optimaal gebruik van data. U beschrijft in uw subsidieaanvraag hoe u gebruikmaakt van bestaande databestanden en/of onderbouw de noodzaak van nieuwe dataverzameling. U geeft ook aan hoe u van plan bent toekomstige data/resultaten FAIR te delen. U houdt bij de planning en begroting van uw project rekening met de kansen en vereisten met betrekking tot FAIR-datamanagement. Indien u geen data verzamelt, vermeldt u dit in uw subsidieaanvraag.

**Relevantie criteria kennisoverdracht, implementatie en bestendiging**
- Is er een heldere doelstelling voor kennisoverdracht/implementatie/bestendiging?
- Is er een goede mix van activiteiten voor kennisoverdracht/implementatie/bestendiging?
- Worden belemmerende en bevorderende factoren benoemd?
- In hoeverre worden de eindproducten ontwikkeld met belanghebbenden?
- Is voldoende onderbouwd dat de beoogde eindproducten aansluiten bij de wensen en verwachtingen van de doelgroep?

Meer informatie vindt u op de ZonMw-webpagina Impact en implementatie versterken.

## 4.3 Kwaliteitscriteria

- **Doelstelling en vraag- of taakstelling**
  - U beschrijft de doelstelling en vraag- of taakstelling. Let daarbij op helderheid, reikwijdte en originaliteit.
- **Plan van aanpak**
  - U beschrijft de gekozen methoden en analyses, inclusief de theoretische en/of empirische onderbouwing.
- **Haalbaarheid**
  - U maakt aannemelijk dat het doel van de subsidieaanvraag binnen de gestelde tijd wordt bereikt met de beschikbare expertise, menskracht, faciliteiten en middelen.
- **Projectgroep of persoon**
  - U beschrijft hoe de samenstelling van de projectgroep bijdraagt aan de kwaliteit van uw onderzoek of project.

Meer informatie over deze criteria vindt u in de Procedurebrochure.

## 4.4 Prioriteitstelling

De onderlinge weging van relevantie en kwaliteit gebeurt aan de hand van de volgende prioriteringsmatrix:

| *Relevantie* / *Kwaliteit* | **Zeer relevant** | **Relevant** | **Laag relevant** |
|---|---|---|---|
| **Zeer goed** | **1** | **3** | afwijzen |
| **Goed** | **2** | **4** | afwijzen |
| **Voldoende** | afwijzen | afwijzen | afwijzen |
| **Matig** | afwijzen | afwijzen | afwijzen |
| **Onvoldoende** | afwijzen | afwijzen | afwijzen |

# 5. Indienen

## 5.1 Indiening via Mijn ZonMw

Subsidieaanvragen kunnen uitsluitend door de hoofdaanvrager ingediend worden via het online indiensysteem van ZonMw (Mijn ZonMw). Sluitingsdatum voor het indienen van subsidieaanvraag is 9 februari 2027, 14.00 uur.

Het gehele tijdpad voor deze subsidieronde kunt u hier zien.

## 5.2 Tips

- Als u nog niet eerder met Mijn ZonMw heeft gewerkt moet u zich eerst registreren als 'Nieuwe gebruiker'.
- Zie voor meer informatie de Handleiding Mijn ZonMw.
- Wij raden u aan om, voordat u uw aanvraag digitaal indient, een Word-versie van uw aanvraag te printen (via Mijn ZonMw) en na te lopen op onregelmatigheden. Vooral als u uw aanvraag eerst in Word heeft opgesteld en vervolgens naar Mijn ZonMw heeft gekopieerd, kan het voorkomen dat sommige leestekens (zoals aanhalingstekens) niet goed worden omgezet. U kunt dit in Mijn ZonMw zelf corrigeren.

**Let op!** Zorg dat de documenten die u uploadt niet beveiligd zijn. Begrotingen of andere bestanden die ondertekend zijn (bijvoorbeeld met ValidSign) hebben vaak automatisch een beveiliging. Zorg dat u deze eraf haalt vóór u het bestand uploadt, anders kan het systeem het bestand niet goed verwerken. U kunt controleren of uw PDF een beveiliging heeft door het te openen in Adobe Acrobat, op de rechtermuisknop te klikken, naar documenteigenschappen te gaan en dan naar het tabblad beveiliging te gaan. Daar kunt u zien of en hoe uw bestand beveiligd is. U kunt ook de PDF in een browser openen, als uw bestand beveiligd is komt dit in een balkje bovenin te staan.

## 5.3 Inhoudelijke vragen

Voor inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met: Maartje Sander, Riëtte van Spanje of Marleen Boomsma, te bereiken via het secretariaat: 070 349 54 64 of via ethiekengezondheid@zonmw.nl.

## 5.4 Technische vragen

Neem voor technische vragen over het gebruik van het online indiensysteem van ZonMw contact op met de ZonMw-servicedesk: maandag t/m vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur, 070 349 51 78, servicedesk@zonmw.nl. Vermeld in uw e-mail uw telefoonnummer, zodat wij indien nodig contact met u kunnen opnemen.

## 5.5 Downloads en links

Op de ZonMw-website leest u meer over:

- Algemene subsidiebepalingen ZonMw
- Subsidie aanvragen in 10 stappen
- Wat dien ik in
- Voorwaarden en verplichtingen
- Beoordeling subsidieaanvragen
- Subsidies en samenwerking, bijdragen van derden
- Vrijstelling staatssteun
- Instructies over FAIR-datamanagement voor subsidieaanvragers
- Open Access
- Ondersteuning bij implementatie
- Handleiding Mijn ZonMw
- Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag
- Programmapagina Ethiek en Gezondheid

# 6. Bijlagen

- Bijlage 1 – Staatssteun – AGVV

## Bijlage 1 – Staatssteun – AGVV

Om in aanmerking te komen voor subsidie onder de AGVV moet, behalve aan de inhoudelijke criteria van de subsidieoproep, ook worden voldaan aan enkele specifieke vereisten die volgen uit de AGVV. Deze vindt u hieronder.

- ZonMw verleent geen subsidie als het onvoldoende aannemelijk is dat uw aanvraag aan alle definities en voorwaarden van de AGVV voldoet, of als subsidieverstrekking naar het oordeel van ZonMw leidt tot het verlenen van ongeoorloofde staatssteun in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.[17]

- ZonMw verleent geen subsidie als de datum van aanvang van de werkzaamheden aan het project of van aanvang van de activiteiten eerder is dan de datum van indiening van de subsidieaanvraag.[18]

- ZonMw verleent geen subsidie aan ondernemingen waartegen een bevel tot terugvordering uitstaat ingevolge een eerder besluit van de Europese Commissie waarbij door Nederland toegekende steun onrechtmatig en onverenigbaar met de interne markt is verklaard.[19]

- ZonMw verleent geen subsidie aan ondernemingen in moeilijkheden.[20]

- Cumulering van subsidies (of andere vormen van staatssteun) voor dezelfde – geheel of gedeeltelijk overlappende – in aanmerking komende kosten, mag er niet toe leiden dat de maximale steunintensiteit wordt overschreden. Indien reeds door een bestuursorgaan of door de Europese Commissie subsidie is verstrekt voor dezelfde – geheel of gedeeltelijk overlappende – in aanmerking komende kosten, dan zal ZonMw slechts een zodanig bedrag aan subsidie verstrekken dat het totale bedrag aan subsidie niet meer bedraagt dan het bedrag dat op basis van de AGVV mag worden verleend.[21]

  Voeg bij het indienen van de subsidieaanvraag de AGVV-verklaring ZonMw ingevuld en ondertekend toe. Hiermee verklaart u dat uw organisatie voldoet aan bovenstaande AGVV-vereisten.

[17] Artikel 1 lid 5 AGVV
[18] Artikel 6 AGVV
[19] Artikel 1, lid 4, sub a AGVV
[20] Artikel 1, lid 4, sub c AGVV. Financiële moeilijkheden als bedoeld in artikel 2, lid 18 van de AGVV
[21] Artikel 8 AGVV